

Sandwich

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos *uitgevers* via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Catherine Newman

Sandwich

Vertaald uit het Engels door
Karina van Santen

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 7144 8

© 2024 Catherine Newman

© 2025 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos *uitgevers*,

Amsterdam en Karina van Santen

Op p. 239 is een fragment opgenomen van Emily Dickinsons 'Na grote pijn, een vormelijk gevoel', vertaald door Peter Verstegen en Marko Fondse, uit de bundel *Veel Waan is schoonste Logica*, uitgegeven door Bert Bakker, Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining zijn niet toegestaan
Oorspronkelijke titel *Sandwich*

Oorspronkelijke uitgever Harper, *an Imprint of HarperCollins Publishers*

Omslagontwerp bij Barbara, op basis van ontwerp © Robin Balardello

Omslagillustratie © Mark Hunt / Getty Images

Foto auteur © Ben Newman

Ambo|Anthos *uitgevers* vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Deze is voor mijn ouders
van wie ik zo buitensporig veel hou

Inleiding

Dit is het beeld: een door stranden omgeven schiereiland dat uitsteekt in de Atlantische Oceaan. Zoom wat verder in. Het is een badplaats op Cape Cod. Hoogzomer. De smalle hoofdstraat wemelt van de kreeftrestaurantjes en minigolf-windmolentjes en opblaasbare zwembadbagels. Maar als je van de hoofdsleur afslaat in een van beide richtingen, dan kom je al snel bij de zee: duinen en door de wind geteisterd helmgras; een stortvloed van roze rozen, weidse blauwe luchten, een vloedlijn afgezet met stenen en mosselen en felgroene ruches van zeewier. Onder de golven: huivering van mensenhaaien, tot de kieuwen volgepropt – dat denk je tenminste – met surfers.

Naast de bestuurder van een licht verroeste, zilverkleurige Subaru stationcar: een vrouw van in de vijftig. Haar leeftijd ligt midden tussen die van haar bijna volwassen kinderen en haar bejaarde ouders. Ze is al heel lang getrouwd met een mooie man die tussen de twintig en vijfenzestig procent van alles wat ze zegt begrijpt. Haar lichaam is een wonderland. Of misschien is haar lichaam een tas vol littekens en geheimen en menopauze. Ze komen hier al zoveel jaar dat er inmiddels een aquarellaagje over alles heen ligt: alles wat hard was is uitgesmeerd tot aangenahme

pastelkleurige herinneringen aan zachte toffees, gefrituurde mosselen en strandjuten. Zonnebrillen en zonnebrandolie en zanderige voetjes tegen haar dijen en buik gedrukt. Kleine kinderen die over het zand rennen met hun emmertjes. Haar eigen ouders lachend in hun strandstoelen, elk jaar verder gekrompen in hun kleren. Verdriet fel in de periferie, als een licht dat net buiten het blikveld knippert.

De vrouw en haar man hebben de volwassen kinderen van het station gehaald. Ze zijn op weg naar het huisje dat ze elk jaar die ene week huren. Ze is zo blij dat de kinderen bij haar zijn dat ze niet weet wat ze met zichzelf aan moet behalve met haar hoofd omgedraaid naar ze kijken en glimlachen. Het is het enige moment van de reis waarop ze nooit klaagt over het verkeer.

'And we are put on earth a little space, that we may learn to bear the beams of love,' zegt ze, zomaar vanuit het niets.

'Is dat een gedicht?' vraagt haar twintigjarige dochter. Dat is het.

'Van wie?' vraagt de dochter.

'William Blake.'

'Hoe heet het?'

De vrouw trekt een gezicht. 'Het zou weleens "The little black boy" kunnen heten.'

'Bah, mam!'

'Ik weet het, ik weet het. Maar ik geloof dat het oké is.'

'Dat betwijfel ik.'

'Was hij niet voor afschaffing van de slavernij?'

'Zo eentje die zelf mensen tot slaaf maakte?'

'Goede vraag,' zegt de moeder.

'Bedoelt hij *beams* als in "houten balken"?' vraagt de dochter. 'Of *beams* als in "stralen" in je ogen?'

'Ik weet het niet.' Ze heeft het zich altijd op allebei de manieren

voorgesteld: je ogen half dichtknijpen tegen de ondraaglijke lichtheid van de liefde terwijl je tegelijkertijd gebukt gaat onder het gewicht van dat kruis. 'Het is zo verpletterend mooi, mens te zijn,' zucht de moeder, en de dochter zucht en zegt: 'Maar ook zo verschrikkelijk en belachelijk.'

En misschien is het alle drie.

Deze ene week.

ZATERDAG

1

‘O mijn god! O mijn god! O mijn god!’ Ik lach. Ik schreeuw en ik huil ook. Het water stijgt en stijgt en stijgt tot aan de rand van de wc-pot. ‘Nick! Nick! Nicky!’ Roepen is kennelijk mijn enige bijdrage aan deze situatie. Mijn man heeft de plopper in zijn handen, maar hij kijkt als in trance naar het water. In een tekenfilm zou de draaiing in de pot weerspiegeld worden in zijn gehypnotiseerde ogen. ‘Nicky! Nick!’

Nick lijkt bij zijn positieven te komen. Hij buigt zich over de wc, draait aan iets bij de vloer, en er volgt een kloink-geluid, een naar adem happen uit de pijpen. Het water komt tot rust. ‘Jezus,’ zeg ik. ‘Oef.’

Maar dan verschijnt er iets in de wc. Iets als een grote zilveren kwal. Wat is dat in godsnaam? Een luchtbel? Een gigantische luchtbel! Hij drukt de inhoud van de wc-pot naar boven en over de rand, alles klotst op de vloer als een waterval. Een waterval, als er een waterval binnen in het huis was met ontbindend wcpapier en erger erin. Ik spring op de rand van het bad, schijnbaar om mezelf beter te kunnen horen gillen.

‘Hoe erg is het daar?’ roept onze dochter door de dichte deur. ‘O mijn god, ieuw! Zeg hoe erg het is! Ik ruik het! Het ruikt hier naar verrotte radijsjes.’

‘Niks aan de hand, liefje! Komt goed!’ roept Nick. Hij staat weer over de wc gebogen met de plopper, bezig alsof hij een soort dunne boter aan het karnen is.

‘Je vader liegt!’ roep ik naar Willa. ‘We staan tot onze knieën in het rioolwater.’

Nick kijkt op en glimlacht naar me. ‘Staan we tot onze knieën in het rioolwater, Rocky?’

Nee.

‘Ja,’ zeg ik. ‘Dat T-shirt staat je goed trouwens,’ voeg ik eraan toe. ‘Dat wou ik alleen even zeggen.’ Hij lacht en spant zijn sexy biceps. Er klinkt opeens een zuigend geluid, en de rest van het water kolkt weg. Nick buigt rustig voorover en draait de kraan open om de pot weer vol te laten lopen.

We zijn in het huisje – hetzelfde dat we al twintig jaar elke zomer huren. Het is zaterdag, eind van de middag. We zijn hier ongeveer een uur. Misschien minder. We weten wel dat we deze oeroude septic tank niet moeten overbelasten – er hangt zelfs een ingelijste gekalligrafeerde aanmaning boven de wc waarop staat: DE OEROUDE SEPTIC TANK NIET OVERBELASTEN! – maar kijk nu eens.

‘Hebben jullie hulp nodig?’ roept Willa naar binnen. ‘Zeg alsjeblieft nee. Ik wil eigenlijk echt niet helpen. Jamie wil het wifwachtwoord weten.’

‘Volgens mij is het nog steeds chowder¹²³, allemaal kleine letters,’ zeg ik.

‘Bedankt,’ zegt ze. We horen dat ze het naar haar broer roept. ‘Sorry, jongens, weten jullie toevallig waar de tas met zwemspullen is?’

‘Fuck,’ zegt Nick. Hij komt overeind. ‘Heb je al in de auto gekeken?’ roept hij naar Willa, en ze zegt: ‘Ja.’

‘Fuck,’ zegt Nick weer. ‘Ik ben bang dat we hem thuis in de gang hebben laten staan. Ik zie hem voor me.’

‘Dat meen je niet!’ zeg ik. Ik sta nog steeds op de rand van het bad en hou mezelf in evenwicht met een hand aan de stang van het douchegordijn. ‘Ik vroeg nog speciaal: “Heb je alle tassen uit de gang gehaald?” En jij van: “Jaja, ik heb alle tassen.”’

‘Jaja,’ zegt hij. ‘Ik weet het. Kennelijk toch niet allemaal.’ Hij kijkt me niet aan terwijl hij dit zegt. ‘Het is uiteindelijk geen enorme crisis. We kunnen in het dorp nieuwe zwemspullen kopen.’

‘Oké,’ zeg ik. ‘Maar jij bagatelliseerde mijn zorgen of we al die stomme tassen wel hadden.’ Bah, mijn stem! Je hoort gewoon het oestrogeen door mijn strottenhoofd rollen.

‘Jezus, Rocky.’ Hij haalt nu met zijn voet een badhanddoek over de vloer. ‘Zo’n grote ramp is het niet.’

‘Ik zei niet dat het een grote ramp was,’ zeg ik zacht, maar de lava uit mijn chagrijnvulkaan spuit door mijn aderen. Als de menopauze tastbaar was, zou hij uit mijn oogbollen sproeien en het woord ‘bah’ dwars over Nicks knappe gezicht schroeien. ‘Erken nou maar gewoon dat je nooit echt naar me luistert als ik je iets vraag.’

‘Nooit,’ zegt hij vlak. ‘Wauw. Goed om te weten.’

‘Staan jullie daar nou in het strontwater ruzie te maken?’ roept Willa naar binnen. ‘Hebben jullie een meta-ruzie over de manier waarop jullie ruziemaken? Niet doen. Pap, heb je sorry gezegd voor waar mammi boos over is, wat het ook is? Zeg nou maar gewoon sorry en ga verder met je leven.’

‘Heb ik gedaan,’ zegt hij, en ik trek mijn wenkbrauwen op. ‘Maar heb je het echt gedaan?’ zeg ik, en hij haalt zijn schouders op en zegt: ‘Goed genoeg.’

‘Willa!’ roep ik. ‘Het gaat best. Laat ons maar. Ga een paar minuten iets anders doen.’

‘Oké... maar ieuw, er sijpelt iets onder de deur door. O, oké, Jamie zegt dat het chowder met een hoofdletter C is. Ieuw! Maak de boel schoon en kom naar buiten!’ roept Willa. ‘Ik wil kijken hoe we de zwemspullentoestand kunnen oplossen.’

‘Ja,’ zeg ik. ‘Dat gaan we doen.’ En dan klinkt er een plopgeluid, wat het geluid blijkt te zijn van de gordijnstang die loskomt van de muur. Ik verlies mijn evenwicht, grijp naar de glibberige, met zeesterren bedrukte stof die nergens meer aan vastzit, en beland met een klets op de vloer, stoot mijn hoofd aan de rand van de wasbak en mep Nick met de stang in zijn gezicht. Ik lig op mijn rug, met het douchegordijn over mijn lichaam gedrapeerd als een lijkwade.

Nick kijkt op me neer, niet overmatig geschrokken. ‘Hoe is je vakantie tot nu toe?’ vraagt hij met een glimlach. Dan steekt hij zijn handen uit om me overeind te helpen.

2

‘Let maar niet op mijn ouders,’ zegt Willa tegen de jonge vrouw die in de surfshop werkt. ‘Ze hebben een ongelukje gehad in de badkamer.’

Ik loop mank – in mijn ene knie zit iets wat aanvoelt als een uitgelubberd oud elastiek – en Nick heeft het begin van een blauw oog, onder zijn donkere wimpers begint het dik en paarsig te worden. In het huisje is de badkamer inmiddels schoon en in het kleine wasgebouwtje van het complex draaien de handdoeken op een heel heet programma met een grote scheut bleekwater. Nick en ik hebben gedoucht, en we hebben ook spottend elkaars wonden geïnspecteerd, en dat moet dan maar doorgaan voor verzoening.

‘Sorry,’ fluister ik tegen Willa. ‘Gebruik je Ploppergate als excuus om met dat leuke meisje te flirten?’

‘Nou en?’ zegt ze en ze knipoogt lachend naar me. Als ik een minuut later kijk, is het leuke meisje iets in Willa’s telefoon aan het typen.

Ik wilde naar de Ocean State Job Lot – de discountwinkel – rijden op zoek naar B-kwaliteit zwemspullen, maar ik werd totaal weggestemd. Dus vandaar.

We hebben een flink deel van ons leven in deze winkel doorgebracht. Als je aan Cape Cod denkt, stel je je misschien die lazuren luchten voor of luchten met glorieuze strepen grijs. Misschien zie je de woeste stukken strand voor je met daarachter ruige duinen of schilderachtige houten huizen met wolken blauwe hortensia's die overal in het wilde weg bloeien. Je denkt misschien aan het diepe staalblauw van de zee als de ondergaande zon zich poedelt in smeltende ijslollykleuren. Wat grappig is, want in werkelijkheid breng je het grootste deel van de tijd door in de surfshop of het rare supermarktje dat naar rauw vlees ruikt, of in de rij bij de mosselkraam, de goede bakker, de dixi, de minigolf. Je koopt zonnebrand voor twintig dollar bij het benzinestation. Je wacht tot je kind zes *saltwater taffy's* heeft uitgekozen met het strand in een vragende gedachtebubbel boven je hoofd terwijl je baard grijs wordt en tot de grond groeit en de blaadjes van de kalender vliegen. Je wacht bij de huisartsenpost omdat de kinderen opeens koorts hebben en, blijkt daar, keelontsteking; je wacht in de ouderwetse apotheek tot de stokoude apotheker de antibiotica heeft klaargemaakt – of misschien uitgevonden – waardoor ze allemaal over de rand van hun smalle bedje met de spreien met ankers erop hangen en koortsig in de gespikkelde emaillen kreeftenpan kotsen die je op de grond tussen hen in hebt gezet. Maar ook, ja, stranden en meertjes en fantastische luchten. Alles.

'Ik denk dat ik deze maar gewoon weer koop.' Jamie heeft een zwarte surfshort in de hand die zijn vriendin, Maya, niet vasthoudt.

'Geweldig,' zeg ik. 'Ik ben echt blij dat jij je eigen zwemspullen hebt ingepakt,' zeg ik tegen Maya. 'Maar voel je vrij om iets te kopen als je wilt!'

'Hoeft niet,' zegt ze, 'maar dank je wel.'

Maya is, net als Jamie en Willa en alle andere jonge mensen, een perfect specimen van de menselijke soort. Haar haar valt als een waterval – een echte waterval! – in glanzende zwarte krullen over haar schouders, waardoor ik even aan mijn eigen vochtige paardenstaart voel die net zo dun is als je oma's haaknaald. Haar huid gloeit en glanst. Ze heeft een stel kleine zilveren ringetjes in een perfect neusgat en een stel enorme zilveren ringen in haar twee perfecte oren. Ze draagt een minuscule afgeknipte spijkerbroek en ook een kledingstuk waarvan ik denk dat het een beha is – maar waarvan ik te horen heb gekregen dat het een bralette is, wat betekent dat het een topje is. Ik ben hier voor het geheel – de jonge mensen en hun lichamen. Ik wou dat ik me zo had gekleed toen ik zo oud was als zij in plaats van de soepjurken die we droegen vanwege hun verbazingwekkende vormeloosheid. 'Wat zit daarin?' vroegen mensen zich vast af. Een jeugdige menselijke romp op benen? Een lading kruimige aardappels? Het was niet te zien.

'Ik ben blij dat je mee bent,' zeg ik, met een glimlach naar Maya, en zij zegt: 'Ik ook.'

'Ik neem gewoon dezelfde als ik vorig jaar heb gekocht.' Nick houdt een zwarte surfshort omhoog die of vergelijkbaar is met of identiek aan die van Jamie. Willa koopt een grijze sportbeha en dezelfde short als haar vader en oudere broer.

'Oké, oké,' zeg ik. 'Shit. Jullie zijn snel. Ik moet het een en ander passen. Ik weet niet eens wat ik dit jaar voor maat heb.' Ik kijk naar beneden alsof het bovenaanzicht van mijn borsten zich zal oplossen in een getal. 'Help me. Ik moet iets hebben met, ik weet niet, een soort extra laagje? Een soort corrigerend iets.'

'Neem gewoon iets wat lekker zit, mammi,' zegt Willa. 'Anders blijf je het de hele tijd uit je bilnaad trekken en blijf je boos op papa omdat hij de zwemspullen is vergeten.' Daar zit wat in.

Ik ga met mijn handen langs het rek met badpakken en ik herinner me opeens dat ik er hier een kocht, twintig jaar geleden, toen Jamie drie was en ik hoogzwanger van Willa. Mijn borsten waren weer gigantisch. Toen ik de tankini aantrok die ik verschillende zomers van zwangerschap en borstvoeding had gedragen, was het op de proef gestelde elastiek gescheurd, met het droevige geluid dat betekent dat het niet meer terug zal veren. Nu ik eraan denk: het verbaast me dat mijn lichaam niet dat geluid maakt elke keer dat ik me buk.

‘Wat?’ zegt Willa. Ze kijkt naar mijn gezicht. ‘Wat is er met je aan de hand, behalve dat je een hersenschudding of zoiets hebt?’

Hoe kan het dat jij een volwassen mens bent? is een vraag die ik niet stel. Zitten al die kleine meisjes in je opgeborgen als matroesjka-poppetjes? is er nog een. Al die zomers van de kinderen met hun plakkerige handjes en plakkerige gezichtjes en opwinding! ‘Beetje sentimenteel,’ zeg ik in plaats daarvan en ik geef haar een kus op haar perfecte roze, hooggevoelige wang. Ik pas twee verschillende maten van hetzelfde marineblauwe badpak. (‘Hou je onderbroek aan!’ roept Willa behulpzaam naar de paskamer, want toen wij zo oud waren als zij gingen we natuurlijk bloot het pashokje in om alle wollen badpakken te besmetten met syfilis.) Het badpak dat niet in mijn kruis trekt slobbert bij de borst. Ik spring even wat op en neer en het is niet best. Eén grote golf en mijn borsten zullen absoluut bungelend hun vrijheid vieren. Maar het badpak dat strakker zit voelt alsof het mijn benen gewoon totaal af zal knellen. Het snijdt mijn kont ook doormidden op een manier waarop het lijkt of ik vier billen heb. Hoe meer zielen, hoe meer vreugd! Maar eigenlijk minder vreugd. Er is ook iets aan de hand tussen mijn ribbenkast en mijn benen – iets nieuws wat eruitziet als een zak vol broodjes. Of misschien één groot rustiek boerenbrood.